

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2021 roku, wydanym w sprawie sygn. akt XVIII C 40/21 z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. przeciwko (...) Bank spółce akcyjnej z siedzibą w W., Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi:

1. oddalił powództwo

2. zasądził od (...) Instytutu Pomocy (...) spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. na rzecz pozwanego (...) Bank spółce akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 1.817 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem kosztów procesu.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiodła strona powodowa,

zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 49 § 1 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez jego błędną wykładnię i

przyjęcie, że wcześniejsza spłata kredytu dokonana wskutek egzekucji komorniczej nie mieści się w dyspozycji wcześniejszej spłaty w rozumieniu tego artykułu;

2. art. 52 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez błędną wykładnię i przyjęcie,

że wcześniejsza spłata kredytu dokonana wskutek egzekucji komorniczej nie obliguje instytucji kredytowej do rozliczenia pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Powyższe uchybienia w ocenie skarżącego doprowadziły do błędnego uznania przez Sąd, iż w okolicznościach niniejszej sprawy nie zostały spełnione przesłanki warunkujące konieczność rozliczenia przez kredytodawcę z kredytobiorcą pozaodsetkowych kosztów kredytu w związku z jego spłatą przed terminem określonym w umowie, w sytuacji gdy poprawna wykładnia w/w przepisów winna prowadzić do wniosku przeciwnego i uwzględnienia powództwa w całości.

W konsekwencji powyższego w ocenie powoda Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy.

3. art. 49 § 1 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez błędną wykładnię a w

konsekwencji przyjęcie, że kredytowana składka ubezpieczeniowa w rażąco zawyżonej wysokości, pobrana przez kredytodawcę jako agenta ubezpieczeniowego nie podlega proporcjonalnemu zwrotowi, w sytuacji gdy w rzeczywistości składka ta była ukrytą dodatkową prowizją kredytodawcy,

4. art. 385¹ k.c. poprzez błędną wykładnię, a w konsekwencji nie zbadanie

pomimo zarzutu ze strony powoda, czy klauzule umowne regulująca kwestie ubezpieczenia kredytobiorcy nie są klauzulami abuzywnymi,

5. art. 5 pkt 6) lit b) ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 813 § 1 k.c.,

poprzez błędną wykładnię a w konsekwencji uznanie, że zapłacona przez kredytobiorcę składka ubezpieczeniowa nie była pozaodsetkowym kosztem kredytu, w sytuacji gdy było to dodatkowe i ukryte wynagrodzenie dla kredytodawcy - pozwanego,

6. art. 58 § 1 k.c., poprzez błędną wykładnię a w konsekwencji przyjęcie, że

pobranie bardzo wysokiej składki ubezpieczeniowej przez kredytodawcę z jednoczesnym zapewnieniem krótkiej ochrony ubezpieczeniowej, nie jest próbą obejścia prawa, w szczególności art. 49 § 1 ustawy o kredycie konsumenckim, poprzez wyłączenie możliwości zwrotu proporcjonalnej części poniesionego kosztu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu.

7. art. 65 § 2 k.c. w zw. z § 15 ust. 2 lit d) umowy kredytu poprzez ich błędną

wykładnię skutkującą pominięciem okoliczności, iż koszt kredytu nazwany składką ubezpieczeniową, zgodnie z dyspozycją Kredytobiorców, został wypłacony przez pozwanego na jego własną rzecz, co skutkowało powinno uznaniem, iż koszt kredytu nazwany składką ubezpieczeniową był tylko i wyłącznie w dyspozycji pozwanego.

W konkluzji skarżący wniósł:

1. W przypadku uznania przez Sąd Okręgowy, iż uchybienia Sądu Rejonowego skutkowały nierozpoznaniami istoty sprawy, o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

ewentualnie:

2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zmianę orzeczenia w przedmiocie kosztów i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania przed Sądem Rejonowym z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego,

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za II instancję według norm przepisanych.

Pozwany (...) Bank spółka akcyjna z siedzibą w W. ustosunkował się do treści wywiedzionej apelacji, wnosząc o jej oddalenie w całości jako oczywiście bezzasadnej, zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa sądowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Rejonowy w toku postępowania pierwszoinstancyjnego dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne, czyniąc je podstawą rozstrzygnięcia.

Istota przedmiotowego sporu oscyluje wokół problematyki, związanej z odmienną wykładnią zagadnienia wcześniejszej spłaty kredytu. Innymi słowy, spór odnosił się do kwestii, czy dokonana przed zakończeniem umowy kredytowej na skutek egzekucji komorniczej spłata kredytu, mieści się w dyspozycji wcześniejszej spłaty w rozumieniu art. 49 § 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Strona powodowa przedmiotowym pozwem dochodziła bowiem rozliczenia kosztów kredytu gotówkowego udzielonego pierwotnie P. S., uzasadniając swoje stanowisko wcześniejszą jego spłatą. Owa wcześniejsza spłata nie była dokonana dobrowolnie przez kredytobiorcę, lecz na skutek przeprowadzonego postępowania egzekucyjnego, które zostało wszczęte po uzyskaniu przez bank tytułu wykonawczego, na skutek niewywiązywania się przez kredytobiorcę z zapisów umowy i niespłacanie udzielonego mu kredytu.

Pozostający w związku z przedstawionym poglądem zarzut naruszenia art. 49 ust. 1 u.k.k. polegający na błędnej wykładni i przyjęciu, że wcześniejsza spłata kredytu dokonana wskutek egzekucji komorniczej nie mieści się w dyspozycji wcześniejszej spłaty w rozumieniu przywołanego artykułu, należy uznać za chybiony, zaś stanowisko przedstawione przez Sąd pierwszej instancji za w pełni uzasadnione.

Zgodnie z treścią regulacji art. 49 ust. 1 u.k.k. w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą.

Opisana regulacja, choć nie wskazuje wprost, że wcześniejsza spłata kredytu ma cechować się dobrowolnością, to zakładając racjonalność ustawodawcy, okoliczność ta nie nasuwa wątpliwości interpretacyjnych.

Wbrew zapatrywaniom strony skarżącej, w ocenie Sądu Okręgowego, odmiennie traktować należy sytuację, w której dochodzi do wcześniejszej spłaty kredytu, podyktowanej chęcią szybszego uwolnienia się od zobowiązania, a inaczej, gdy do spłaty kredytu dochodzi w wyniku egzekucji komorniczej, będącej skutkiem braku spłaty zobowiązania, co nosi przymiot swoistej przymusowości. Wydaje się, że ustawodawca w treści przywołanego uregulowania zmierzał w istocie do gratyfikacji kredytobiorców, którzy podejmują trud szybszego wykonania zobowiązania oraz zmobilizowania pozostałych kredytobiorców do przedterminowej spłaty zaciągniętego zobowiązania. W podobnym tonie przytoczona regulacja jest oceniana przez przedstawicieli doktryny: „Rozwiązanie to sprzyja bez wątpienia faktycznej skuteczności uprawnienia do przedterminowej spłaty jako instrumentu preferencyjnego dla konsumentów – znacząco zwiększając jego opłacalność dla konsumenta i mogąc motywować do korzystania z niego w praktyce” (K. O., Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz). Nieuzasadnioną byłaby więc gratyfikacja tych kredytobiorców, którzy zaprzestali spłaty zaciągniętego zobowiązania, przez co wszczęto względem nich postępowanie egzekucyjne.

Prezentowany przez apelującego pogląd, że jeśli zgodnie z umową, kredytobiorca zobligował się do spłaty kredytu w okresie 96 miesięcy, zaś skutecznie przeprowadzona egzekucja zakończyła się przed upływem przewidzianego umową okresu, stanowi spłatę kredytu, jest rażąco wadliwy. Przede wszystkim dlatego, że skutkiem wypowiedzenia umowy kredytowej było jej rozwiązanie. W tej sytuacji, gdy umowa już nie wiązała stron, wymagalna stała się cała, nieuiszczona kwota kredytu, nie sposób uznać, że ściągnięcie należnej całej sumy w drodze egzekucji po rozwiązaniu umowy i uzyskaniu tytułu wykonawczego było spłatą kredytu w rozumieniu art. 49 ust. 1 powoływanej ustawy.

Reasumując, nie było podstaw do uznania, że dochodzone należności miały stanowić zwrot opłat wynikających z wcześniejszej spłaty kredytu, skoro nie sposób uznać za wcześniejszą takiej spłaty, która nastąpiła w toku postępowania egzekucyjnego, a zatem wówczas, gdy wymagalna była już cała nieuiszczona suma kredytu. W badanej sprawie nie dokonano bowiem wcześniejszej spłaty kredytu w okresie obowiązywania umowy, gdyż uległa ona rozwiązaniu na skutek wypowiedzenia. Kredytobiorca zatem nie tylko, że nie spłacił kredytu przed terminem, ale w ogóle zaprzestał spłaty. Rozwiązanie umowy zniweczyło więc wszelkie dalsze skutki, o jakich mowa w art. 49 ust. 1 u.k.k.

Zgodnie z treścią art. 52 u.k.k. kredytodawca jest zobowiązany do rozliczenia z konsumentem kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości. Zważywszy na przyjętą wyżej argumentację w kontekście dobrowolności, którą cechować się powinna spłata, nie można zaaprobować również stanowiska w zakresie podnoszonego zarzutu naruszenia art. 52 u.k.k. W ocenie Sądu odwoławczego w realiach przedmiotowej sprawy, brak jest okoliczności uzasadniających istnienie po stronie kredytobiorcy roszczenia względem banku o rozliczenie pozaodsetkowych kosztów kredytu. Wobec tego Sąd Okręgowy na gruncie analizowanego stanu faktycznego nie dopatrywał się nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy podziela także pogląd Sądu Rejonowego w zakresie bezzasadności żądania zwrotu części opłaty za objęcie ubezpieczeniem. Powtórzyć można za Sądem I instancji jedynie to, że skoro okres ubezpieczenia wynosił 12 miesięcy i został wykorzystany przez kredytobiorcę, a wypowiedzenie umowy i wyegzekwowanie należności nastąpiło już po zakończeniu okresu ubezpieczenia, to kosztu poniesionego na koszt ubezpieczenia nie sposób wiązać z całym okresem umownej spłaty.

Pozostałe zarzuty naruszenia art. 49 § 1 ustawy o kredycie konsumenckim

poprzez błędną wykładnię a w konsekwencji przyjęcie, że kredytowana składka ubezpieczeniowa w rażąco zawyżonej wysokości, pobrana przez kredytodawcę jako agenta ubezpieczeniowego nie podlega proporcjonalnemu zwrotowi, w sytuacji gdy w rzeczywistości składka ta była ukrytą dodatkową prowizją kredytodawcy, art. 385¹ k.c. poprzez błędną wykładnię, a w konsekwencji nie zbadanie, czy klauzule umowne regulująca kwestie ubezpieczenia kredytobiorcy nie są klauzulami abuzywnymi, art. 5 pkt 6) lit b) ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 813 § 1 k.c., poprzez błędną wykładnię a w konsekwencji uznanie, że zapłacona przez kredytobiorcę składka ubezpieczeniowa nie była pozaodsetkowym kosztem kredytu, w sytuacji gdy było to dodatkowe i ukryte wynagrodzenie dla kredytodawcy - pozwanego, art. 58 § 1 k.c., poprzez błędną wykładnię a w konsekwencji przyjęcie, że pobranie bardzo wysokiej składki ubezpieczeniowej przez kredytodawcę z jednoczesnym zapewnieniem krótkiej ochrony ubezpieczeniowej, nie jest próbą obejścia prawa, w szczególności art. 49 § 1 ustawy o kredycie konsumenckim, poprzez wyłączenie możliwości zwrotu proporcjonalnej części poniesionego kosztu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu,

art. 65 § 2 k.c. w zw. z § 15 ust. 2 lit d) umowy kredytu, trzeba uznać za bezzasadne, albowiem nie przystają do podstawy faktycznej żądania pozwu i wynikającej z niej oceny prawnej.

Wskazane zarzuty, odnoszące się w istocie do abuzywności klauzul regulujących kwestie ubezpieczenia kredytobiorcy, mogłyby być podnoszone w postępowaniu, w którym wydano nakaz zapłaty i który stał się tytułem wykonawczym, będącym podstawą egzekucji i przymusowej spłaty kredytu. W sytuacji zatem prawomocnego orzeczenia sądu, gdy nie zaskarżono nakazu zapłaty, ponowne badanie merytoryczne prawidłowości zasądzonej nim kwoty stanowiłoby naruszenie powagi rzeczy osądzonej.

Zważywszy na wyżej opisane okoliczności, apelacja powoda jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając na rzecz pozwanego koszty zastępstwa procesowego, ustalone w oparciu o regulację § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265).